

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XXVII. Contra vitiu[m] ingritudinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

dem Dei est, suam nobis indicans voluntatem? At quicumque nihil certum de huiusmodi in corde posuerit: in quamcunque partem postea convertatur, scandalizari non poterit. Aut si quis facere cogitat unde mandatum certum non habet, si voluntatem suam suspensam tenuerit donec prælatum interroget, & ab eo quærat Domini voluntatem, cui vice ipsius obedit, non turbabitur quicquid ei præcipiatur: quoniam pax multa diligentibus legem tuam Domine, & non est illis scandalum.

Porrò quod dixi, voluntatem suspensam teneat, aut voluntatem suam divinæ subiiciat voluntati, non de concupiscentiis desideriorum, non de affectionibus dico. Illud enim impossibile est, dum adhuc in hoc peccati corpore, in hoc corpore mortis anima detinetur. Quid enim esset aliud quam vita æterna, tota affectione divinam in omnibus sequi voluntatem? Sed consensum nostrum necesse est divinæ subiicere voluntati, si pacem æternam, & pacem desideramus habere præsentem, sicut scriptum est. *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Domine (ait Propheta d) in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die.* Alius enim ambulat in lumine vultus sui, sollicitus facere suam voluntatem, & beneplacitum cordis sui considerans. Alius ambulat in lumine vultus humani, in eo semper intentus quid hominibus placeat, quid mundus iudicet: de quo Propheta loquitur e: *Diem hominis non concupi vi, Domine tu scis. Contritio & infelicitas in viis eorum, & viam pacis non cognoverunt, non est timor Dei ante oculos eorum f:* Nam qui timorem Dei semper habet præ oculis, viæ eius viæ pulchræ, & omnes semitæ eius pacificæ g. *Venite ad me, inquit h, omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos; quos vestræ seu alienæ voluntatis dura premit servitus; & invenientis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Quanto enim benignior & dulcior est divina clementia quolibet homine, tanto suavius esse manifestum est iugum eius cæteris omnibus. Propterea homines sibi ipsis aut aliis hominibus placere studentes, confusi sunt: sed qui in lumine vultus tui ambulant Domine, id solum cogitantes, quomodo tuam faciant voluntatem, & toto corde contententes placere tibi; nunc quidem in nomine tuo exultabunt, & nõ erit illis scandalum. Demum in iustitia tua exultabunt, quando exuentes infirmitates suas, & intrantes potentias Domini memorabuntur iustitiæ tuæ solius, ut eam tunc teneant sine labore. quam modo sequi laborant.

Voluntatis seu potius concupiscentie plenæ subiectio impossibilis in hoc mortali corpore

e Ioan. 14. c
d Psal. 88. c

e Hier. 17. b

f Psal. 13. b

g Prov. 3. c

h Matt. 11. d
Servitus DEI suavior omni servitute, quãto Deus suavior omni homine.

S E R M O XXVII.

Contra Vitium Ingratitudinis.

Magna est super nos, dilectissimi, magna valde misericordia Dei nostri, quos tam ineffabili spiritus sui virtute, tam inestimabili dono

*Beneficium vo-
cationis religioſæ
quantiſ faciendū.*

*Religioſus conſi-
deret unde &
quò vocatus ſit.*

*Discrimen inter
corporales ſecu-
arium & Reli-
gioſorum labo-
res.*

Ioan. 6. 9

Matt. 19. b

Matt. 19. c

dono gratiæ ſuæ eripuit à vana noſtra converſatione huius ſæculi, in quo eramus aliquando tanquam ſine Deo, aut certè (quod execrabilis eſt) etiam contra Deum, non ignorantiam habentes, ſed contemptum : cuius vitæ aut potius mortis (anima enim quæ peccaverat, ipſa moriebatur) utinam frequenter in oculis cordis noſtri tetra verſetur imago; quanta videlicet cæcitas, quanta perversitas illa fuerit, ut ſedula meditatione penſantes miſeriæ pondus : etſi non tam perfectè ſicut eſt, aliquatenus tamen æſtimare poſſimus liberatrici miſericordiæ quantitatem. Iam verò ſi quis ex vobis diligenter conſiderare non negligat, non modò unde erutus, ſed ubi ſit conſtitutus, non ſolum quid evaſerit, ſed & quid acceperit : non tantum unde revocatus ſit, ſed etiam quo vocatus : inveniet ſine dubio cumulum huius miſericordiæ omnino menſuræ prioris excedere quantitatem. Neque enim fecit taliter omni nationi, ut non ſolum iudicia, ſed & conſilia ſua manifeſtaret eis: ſed omnino magnificavit facere nobiſcum, non ſolum in ſervos aſſumens, ſed eligens in amicos. Neque enim nos eligimus eum, ſed ipſe elegit nos, ut eam & fructum aſſeramus : fructum inquam, non ſolum non peremptorium, quod ad iudicium pertinens, notum ſit etiam ſervis : ſed nec periturū quidem, quod de conſilio eſt, & reveletur amicis.

In hoc ſiquidem poſiti ſumus, ut non peccato ſerviamus : Ipſe enim eſt peremptorius labor : nec ſæculo quoque, quemadmodum hi quos videmus ſubditos curis terrenis, etſi non culpis; corporalibus officiis, etſi non flagitiis implicatos, & in ea quæ præterit huius mundi figura pro ſua tuorūque præſenti ſuſtentatione laborantes, quorum utique labor etſi non ad damnationem, minimè tamen pertinet ad ſalutem, ita ut etſi conſervaverint fundamentum, detrimentum tamen patiantur, percuntibus quæ ſuperædificaverant, ipſi verò ſalvi ſint, ſic tamen quaſi per ignem. Nobis autem quid dicitur? Quod conſilium datur amicis? *Operamini non cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam* ^a. Nec ceſſamus ab operando hoc cibo etiam cum terrenis fortè occupamur operibus, aut obedientia dictante, aut fraternæ charitatis intuitu, quoniam diſſimilis nobis intentio eſt ab his, quorum laborem periturum eſſe prædiximus. Diſſimili proinde radice inhærens labor ſimilis non ſimiliter habet perire, quoniam radicatus eſt in ea quæ nunquam perit æternitate.

Denique ſi fortè non quidem illicita, nec tamen expedientia ſectantes, priori forſitan fornicatione relicta, ſtetiſſemus in conjugii caſtitate, non capientes quod de cœlibi vita datum novimus eſſe conſilium ^b, ſed à rapinis & fraudibus abſtinentes, licitè propriis rebus uteremur, necdum tamen ad perfectionem evangelicam attingentes : ſicut ſcriptum eſt ^c : *Si vis eſſe perfectus, vade & vende omnia quæ habes, & veni, ſequere me, &c.* Hoc ipſum quantæ pietatis eſſet, ſi à tantis criminibus in quibus multi ex vobis involuti

voluti solum in se responsum mortis, & iudicium certæ damnationis haberent, datum esset vel in inferiori aliquo respirare gradu? Prodigus certè filius ad filiorum numerum aspirare timebat ^d, beatum se reputans, si forte vel in mercenariorum numero recipi mereretur: minimè tamen sufficere potuit paternæ pietati, nisi tamen copiosam ei misericordiam exhiberet, cui posset & ipse qui nunquam à patre discesserat senior filius invidere. Sic & nos, dilectissimi, abundanter effusa super nos misericordia Dei nostri; de filiis iræ & diffidentiae non solum ad electorum recepit numerum, sed vocavit ad collegium perfectorum. Nam & si fortè aliquorum negligentia ad perfectionem non assurgit, ipsi viderint quid excusationis possint afferre, quoniam apostolicam omnes nos vitam professi sumus, apostolicæ professioni nomina dedimus universi. Quod sanè non de ea gloria sanctitatis dixerim, quam non sibi tantum, sed universo orbi suscipere meruerunt, sicut scriptum est ^e: *Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam*, sed de eorum potius professione qua pro omnibus Petrus loquitur, dicens: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te* ^f.

Sed iam omnino movet, fratres mei, quid sibi velit quod minus erga nos liberalis nunc divina elementia videatur, ut quibus tanta contulit non rogantibus, non desiderantibus, immò & fortasse recusantibus: nunc orantibus, obsecrantibus, postulantis sæpissimè, immò continuè, videatur multa minora negare. Quid enim putamus charissimi? Abbreviata est manus Domini, an fortè thesauri gratiæ defecerunt? Quid, inquam, putamus, utrum voluntas mutata sit, an immutata facultas? Neutrum sanè de eo æstimare licet, neutrum fas est credere de omnipotenti & immutabili majestate. Quid sibi vult ergo, quod incessanter orantes, obsecrantes, postulantes non exaudit, quibus tantam & tam gratuitam misericordiam prærogavit? Nam si respondeat quis quod Apostolo Paulo responsum est ^g, sufficere nobis gratiam Dei: planè omnino fallitur, cum pro ea quam maximè universæ orationes, obsecrationes, & postulationes nostræ fiant, ne ambulemus in magnis, aut in mirabilibus super nos, orantes nobis dari *humilitatem*, quanta decet non dico sanctos, sed monachos peccatores: obsecrantes *patientiam* nobis tribui, quanta non dico in martyribus inventa est, sed professioni nostræ necessaria est: postulantes *charitatem*, quantam non dico angelis, sed patribus, qui fuere homines similes nobis passibiles, etiam & peccatores, divino munere collatam agnovimus ex testimonio Scripturarum.

Væ generationi huic miseræ ab imperfectione sua, cui sufficere videtur insufficientia, immò inopia tanta. Quis enim ad perfectionem illam quam Scripturæ tradunt, vel aspirare videtur? Non sine causa sanè, cum sint nobis eadem cum patribus conversionis initia, dispar valde conversa-

d Luc. 15. d

e Psal. 71. a

f Matt. 19. c

NOTA.
Cur Deus plerumque licet ardentibus postulantis non largiatur

g 2. Cor. 12. b

Religiosos in
studio perfe-
ctionis languis-
dos perstringit.

Notæ seu in-
dicia tepido-
rum Religio-
sorum.

h Psal. 38. c

Luc. 17. d

1. Tim. 2. a

Pauci pro be-
neficiis grati.
NOTA.
Clementis est,
ingratis negare
beneficium.

Isa. 26. b

tionis profectus invenitur, adeo ut cum eos profecisse de die in diem & cursum consummasse legamus, apud nos magnus æstimaretur, si quis vel ipsa conversionis suæ primordia conservaret, ut non minus humilis aut timoratus, non minus sollicitus & circumspectus, non minus fervens spiritu, non minus patiens ac mansuetus in medio quam in initio videretur. Quantos enim videmus quasi oblitos sui, & peccatorum suorum, Dei quoque & beneficiorum ejus immemores, sic non redimere, sed amittere tempus, ut de moribus & affectionibus suis vix ultima apud ipsos mentio fiat? Quid istos aliud agere dixerim, qui scurrilitates, detractiones, jactantiæ & impatientiæ verba non reputant, facile contristant proximos, immò spiritum Dei qui in eis est, pusillorum scandala parvipendunt, ad increpationem aliorum aut negligentia quadam dormire videntur, aut iracundiæ facibus inflammantur, & cum his quasi gens quæ fecerit justitiam, accedunt liberè ad Ecclesiam, psallunt cum aliis, sed non spiritu neque mente, orationis tempore nescio quas ineptias meditantur, & ne ipso quidem tremendo Angelis participare verentur Dominici Corporis sacramento: quid, inquam, istos aliud agere dixerim, quam securos jam de gratia Domini sui, fiducialiter de ea quam longo tempore promeruerint familiaritate præsumere? Hoc nempe est quod vulgari proverbio dicitur: Familiaris dominus fatuum nutrit servum. Sed ubi est, dilectissimi, quod totiens canitis ^b: *Quoniam advena ego sum apud te & peregrinus, sicut omnes patres mei?* Heu heu, non invenitur qui redeat & agat gratias Deo, nisi alienigena. Nonne decem mundati sunt, & novem ubi sunt? Meministis credo verba Salvatoris hæc esse, novem illorum ingratitudinem arguentis ⁱ. Bene siquidem orasse, obsecrassè, postulasse leguntur, qui levaverunt vocem, dicentes: *Iesu fili David miserere nobis.* Sed defuit eis quarta quam adjecit Apostolus ^k gratiarum actio, quando nec redierunt nec egerunt gratias Deo,

Multos quoque videmus usque hodie satis importunè petentes quod sibi deesse cognoverint: sed paucos admodum novimus, qui dignas super acceptis beneficiis gratias agere videantur. Nec reprehensibile quod instantèr petimus, sed planè petitioni negat effectum, quòd invenimur ingrati. Et fortè hoc etiam clementiæ esse videtur, ingratis negare quod postulavit, ne contingat nobis, ut tantò gravius de ingratitudine judicemur, quantò magis accumulatis beneficiis ingrati probabimur extitisse. Ergo misericordiæ res est in hac parte subtrahere misericordiam, quemadmodum iræ & indignationis, misericordiam exhibere, eam sanè de qua per Prophetam ipse Pater misericordiarum loquitur, dicens: *Misereamur impio, & non discet facere justitiam.* Quam multos enim videmus & plangimus Fratres, qui, dummodò maneat habitus & tonsura, salva sibi omnia arbitran-

arbitrantur? non considerantes miserum quemadmodum ingratitude ver-
 mis interiora corrodens, ob hoc tantum corticem quem vident transfo-
 rare dissimulet, ne forte recogitent & erubescant, ipsaque verecundia e-
 mendentur. Qui sic interdum in nonnullis consumpta esse interiora uni-
 versa præsument, ut non vereatur ad ea quoque quæ foris apparent, vene-
 natum ducere caput: nisi forte, quos videmus manifestè apostatare à Deo,
 repente fieri pessimos arbitramur: & non magis paulatim defecisse, cum
 comederint alieni robur eorum, & nescierunt. Vides ergò non omnibus
 prodesse, quòd à lepra sæcularis conversationis, cujus peccata manifesta
 sunt, emundantur: sed nonnullis peius in occulto ingratitude ulcus ori-
 ri, quod tantò periculosius sit, quantò interius. Et bene Salvator hinc in
 Evangelio ^m novem illos ubi sunt querit, quoniam longè est à peccatori-
 bus salus. Sic enim & primum hominem post peccatum ubi sit interro-
 gat: & in iudicio nescire sese profitebitur operarios iniquitatis ^o, cum
 legamus in psalmo ^P: Quoniam novit Dominus viam iustorum, & iter impio-
 rum peribit. Nec sine causa in novenario inventi sunt qui non redeunt ad
 Salvatorem, in quo nimirum numero quaternario quaternarius jungitur, &
 est non bona mixtio corporeæ sensualitatis, & evangelicæ traditionis. Quod
 tunc fieri solet, cum sic volumus quatuor Evangelii obedire, ut quinque cor-
 poris sensus pariter oblectare velimus.

Felix autem Samaritanus ille, qui cognovit se nihil habere, quod non
 accepisset, idcirco servavit depositum, & cum gratiarum actione ad Domi-
 num est reversus ⁷. Felix qui ad singula dona gratiæ redit ad eum in quo
 est plenitudo omnium gratiarum, cui dum nos pro acceptis non ingratos
 exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ, ut majora adhuc accipere me-
 reamur. Omnino enim sola nos à profectu conversationis impedit ingra-
 titudo nostra, dum quodammodo amissum reputans dator, quod ingratus
 accepit, cavet sibi de cætero ne tantò plura amitteret, quantò plura con-
 ferret ingrato. Felix proinde, qui se alienigenam reputans, etiam pro qui-
 busque minimis beneficiis non minimas refert grates, gratuitum esse non
 dubitans, neque dissimulans quod alieno impenditur & ignoto. Nos au-
 tem miseri & miserabiles, cum in initio adhuc alienos nos æstimamus, ti-
 morati satis, satis devoti & humiles invenimur, tam facile postmodum ob-
 liviscimur, quam gratuitum sit quicquid accepimus, & præsumentes non
 bene quasi de familiaritate Dei, nequaquam advertimus quod mereamur
 audire: quoniam inimici Domini domestici ejus. Tantò enim facilius
 nunc offendimus eum, quantò ea gravius quæ à nobis committuntur, judi-
 canda noverimus esse: cum in psalmo legamus ^r: quoniam si inimicus me-
 us maledixisset mihi, sustinuissem utique. Obsecro itaque, Fratres mei, hu-
 miliemur magis ac magis sub potenti manu Dei, & ab hoc tam maximo,

Religiosus quam
 noxia ingratu-
 tudo & sepe-
 ditas.

q Luc. 17. d *

o Gen. 3. b

o Luc. 13. f

p Psal. 1. b

q Luc. 17. d *

Nova beneficia
 veterum grati-
 tudo mereatur.

Ingratitudo
 claudit manus
 benefactoris.

r Psal. 54. b

tam nequissimo vitio ingratitude longe fieri studeamus: ut tota devotione in gratiarum actione versantes, conciliemus nobis gratiam Dei nostri, quæ sola potest salvare animas nostras. Nec verbo tantum vel lingua, sed opere & veritate exhibeamus nos gratos: quia gratiarum actionem magis, quam dilectionem à nobis exigit dator gratiarum Dominus Deus, noster qui est benedictus in secula, Amen.

S E R M O XXVIII.

De eo quod legitur in Job, *In sex tribulationibus liberabit te, & in septima non tange te malum.* Job, 5. c.

Dignum valde est & omnino exigit ratio æquitatis, ut quibus à constitutione mundi regnum paratur, ipsi etiam sese regno parare non negligant, ne parato regno inveniatur forsitan, qui regnaturi fuerant imparati. Sic enim legimus de cœna quadam ^a, dicente Domino: *Quoniam quidem cœna parata est, sed qui vocati erant non fuerunt digni.* Quærimus ergo quemadmodum regno parato parari debeant reges futuri. Et si piè quærimus, cum Propheta utique dicere non audemus ^b: *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur, inquit, sine macula.* Sed hæc, inquires, præparatio soli Christo convenire videtur. Nemo enim cæterorum omnium mundus à forde, nec infans cuius est vita *unius diei super terram* ^c. Itaque solus intrabit, qui solus agnus est sine macula, solus argui non potuit de peccato, quod non ab eo factum est, nec in eo inventum. Solus planè summus pontifex meus nec in patre nec in matre contaminatus est, ut lex dicit ^d: *patrem quippe sed Deum, matrem quoque sed Virginem habens: unde & solus ingreditur sancta sanctorum, & nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo filius hominis qui est in cœlo* ^e.

Quid ergo nos? Itane continuo desperabimus? Immò verò sperabimus, & hinc maximè. Licet enim solus sed profecto totus intrabit, & os non comminuetur ex eo, non sine membris caput invenitur in regno, si tamen membra fuerint conformia sibi, & cohærentia capiti suo. Conformia sanè moribus, cohærentia fide. Habet enim conformationem quantum potest, habet & cohærentiam ipsa etiam minor ætas, dum & similitudini mortis ejus meritione illa triplici complantatur, & fidem in involucre quodam recipit, quod necdum capax sit evolutæ. Benignus est nimirum Spiritus sapientiæ, & quem traducta culpa ligaverat, indulta justitia solvit. Sed non ita deinceps liberabit maledictum à labiis suis. *Voluntariè enim peccanti post agnitam gratiam non relinquitur hostia pro peccato* ^f. Sed neque sic liberabit à suis, quomodo ab alienis labiis maledictum. Maledictio, Fratres, gravis est macula, & scimus quoniam non quod intrat in os

coinqu;

^a Matt. 22. a

^b Psal. 14. a
Cœlum solis patet immaculatis.

^c Job. 15. b
At nemo hominum sine macula, nisi solus Christus.

^d Levit. 21. a

^e Ioan. 3. b
Attamen Christus, ut caput nostrum, non intrabit sine membris, sed conformibus.

Infantes, quomodo conformentur Christo.

^f Heb. 10. c